

Collectief Praktiserende Dierenartsen
Postbus 9528
1006 GA Amsterdam
info@cpd-online.nl
www.cpd-online.nl
KvK 59759526

Nederlandse Zuivel Organisatie
Project Integraal Instrument Diergezondheid en Welzijn
Dr. P. Franken voorzitter werkgroep doorontwikkeling
p/a Benoordenhoutseweg 46
2596 BC Den Haag

Plaats: Amsterdam

Datum: 1 oktober 2018

Bericht naar aanleiding van IIDW
werkgroep doorontwikkeling overleg
26 september 2018

Betreft: Notitie wettelijke kaders,
bezoek en evaluatiefrequentie

Geachte collega Franken, beste Peter

Mede namens Fieke van Genugten, CPD afgevaardigde in de Stuurgroep van het project IIDW graag het volgende voor nader bilateraal overleg met het doel te komen tot een eenduidige aanpak voor de doorontwikkeling van het IIDW.

Op 26 september 2018 heeft onder leiding van Rijnconsult overleg plaatsgevonden over leidende principes voor praktici voor de inrichting van het IIDW. De uitgangspunten zijn:

**Leidende principes dierenarts
Integraal Instrument Diergezondheid en Welzijn**

- ✓ *Keuzevrijheid*: adviserende, controlerende, monitorende rol *kunnen* door dezelfde dierenarts worden ingevuld, maar *moet* niet.
- ✓ *Aparte kwalificatie* voor controlerende rol (inclusief borging van deze rol)
- ✓ Voorkeur voor duidelijk *scheiding in instrumenten* per doel

Randvoorwaarden

- ✓ Resultaatverplichting veehouder alleen op basis van harde cijfers
- ✓ Vraag om advies vanuit veehouder (vanwege de resultaatverplichting)
- ✓ Ondersteuning vanuit zuivel op behalen van de resultaten
- ✓ Uitgangspunt is gerechtvaardigd vertrouwen

Conclusie

De practicus *kán* controlerende taken uitvoeren, als de randvoorwaarden zijn ingericht.

Met Rijnconsult is afgesproken deze leidende principes in te brengen in de Werkgroep IIDW.

DOORONTWIKKELING

De basis voor de doorontwikkeling voor het leveren van melk van gezonde koeien én diergezondheid en welzijn op het (melk-)veehouderijbedrijf vormen de Europese en nationale kaders. Het CPD heeft op 29 augustus 2018 in een brief aan de stuurgroep haar visie voorgelegd. Gecombineerd met de notitie die in de werkgroep doorontwikkeling circuleert waarin enkele interpretaties van de wetgeving worden gehanteerd leidt dit tot het volgende afwegingskader:

EUROPEES KADER

[Verordening EG nr. 852 / 2004](#) in zake levensmiddelenhygiëne ligt de verantwoordelijkheid bij de exploitant van levensmiddelenbedrijven te beginnen bij de primaire productie:

HOOFDSTUK I
ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1
Werkingssfeer

1. In deze verordening worden de algemene hygiënevoorschriften op het gebied van levensmiddelen voor exploitanten van levensmiddelenbedrijven vastgesteld, waarbij met name rekening wordt gehouden met de volgende beginselen:

- a) de verantwoordelijkheid voor de voedselveiligheid berust in eerste instantie bij de exploitant van het levensmiddelenbedrijf;
- b) de voedselveiligheid moet in de gehele voedselketen gewaarborgd zijn, te beginnen bij de primaire productie;

Verordening EG nr. 853/2004 waarin is vastgelegd de verantwoordelijkheid voor de veehouder en de producten afkomstig van melkvee met betrekking tot bepalingen voor:

1. **VoedselketenInformatie (VKI):** bijlage II Voorschriften betreffende verscheidene producten van dierlijke oorsprong, Sectie III informatie over de voedselketen:

1. Exploitanten van slachthuizen mogen geen dieren tot het terrein van het slachthuis toelaten zonder dat zij de relevante informatie over de voedselketen, die overeenkomstig Verordening (EG) nr. 852/2004 bijgehouden wordt in de registers van het bedrijf van herkomst, hebben opgevraagd en ontvangen.
3. De in punt 1 bedoelde relevante informatie over de voedselketen dient met name betrekking te hebben op het volgende:
 - a) de gezondheidstoestand op het bedrijf van herkomst of de regionale diergezondheidsstatus, en of het bedrijf officieel erkend is voor de toepassing van gecontroleerde huisvestingsomstandigheden voor *Trichinella* overeenkomstig bijlage IV, hoofdstuk I, punt A, van Verordening (EG) nr. 2075/2005 van de Commissie (°);
 - b) de gezondheidsstatus van de dieren;
 - c) de toegediende geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik of andere behandelingen die de dieren binnen een relevante periode hebben ondergaan, tezamen met de data van toediening of behandeling en wachttijden, wanneer er een wachttijd is;
 - d) de aanwezigheid van ziekten die de veiligheid van het vlees in het gedrang kunnen brengen;
 - e) indien relevant voor de bescherming van de volksgezondheid, de resultaten van de analyses van de bij de dieren genomen monsters of van andere voor het diagnosticeren van ziekten die de veiligheid van vlees in het gedrang brengen, genomen monsters, met inbegrip van monsters die in het kader van de bewaking en de bestrijding van zoonoses en residuen worden genomen;
 - f) de relevante verslagen van slachthuizen over de resultaten van eerdere antemortem- en postmortemkeuringen van dieren van hetzelfde bedrijf van herkomst, met name verslagen van de officiële dierenarts;
 - g) de productiegegevens, wanneer die ziekten aan het licht kunnen brengen,
 - en
 - h) naam en adres van de dierenarts die normaliter het bedrijf van herkomst diensten verleent.

Lid 1 en 3h de dierenarts die normaliter de diensten verleent vormen het uitgangspunt voor de regelingen van de Geborgde Rundveedierenarts en de private invulling van de één-op-één relatie met de melkveehouder.

2. **Rauwe melk:** levering door de melkveehouder van “melk van gezonde koeien”: bijlage III specifieke voorschriften, sectie IX rauwe melk, colostrum, zuivelproducten op basis van colostrum hoofdstuk I gezondheidsvoorschriften voor productie van rauwe melk en colostrum.

I. GEZONDHEIDSVORSCHRIFTEN VOOR DE PRODUCTIE VAN RAUWE MELK

1. Rauwe melk moet afkomstig zijn van dieren:
 - a) die geen symptomen vertonen van een besmettelijke ziekte die via melk op de mens kan worden overgebracht;
 - b) die in een goede algemene gezondheidstoestand verkeren, geen ziekteverschijnselen vertonen die zouden kunnen resulteren in besmetting van de melk en, in het bijzonder, niet lijden aan aandoeningen van de voortplantingsorganen waarbij afscheiding plaatsvindt, aan darmontsteking waarbij diarree en koorts optreden of aan een zichtbare uierontsteking;
 - c) die geen uierlesies vertonen waardoor de melk kan worden aangetast;
 - d) waaraan geen verboden stoffen of producten zijn toegediend of dieren die geen illegale behandeling in de zin van Richtlijn 96/23/EG hebben ondergaan,
en
 - e) waarvoor in het geval van toediening van toegestane stoffen of producten de daarvoor voorgeschreven wachttijd in acht is genomen.

Verordening EG nr. 854/2004 waarin is vastgelegd de verantwoordelijkheid voor de zuivelonderneming met betrekking tot rauwe melk:

BIJLAGE IV

RAUWE MELK EN ZUIVELPRODUCTEN

HOOFDSTUK I: CONTROLE VAN MELKPRODUCTIEBEDRIJVEN

1. Dieren in melkproductiebedrijven moeten officiële controles ondergaan om na te gaan of aan de gezondheidsvoorschriften voor de productie van rauwe melk wordt voldaan, met name wat de gezondheid van de dieren en het gebruik van diergeneesmiddelen betreft. Deze controles kunnen plaatsvinden in het kader van de veterinaire controles uit hoofde van communautaire wetgeving inzake de volksgezondheid en de gezondheid en het welzijn van dieren, en kunnen uitgevoerd worden door een erkende dierenarts.
2. Indien er redenen zijn om aan te nemen dat niet aan de voorschriften inzake de gezondheid van dieren wordt voldaan, dient de algemene gezondheidstoestand van de dieren te worden gecontroleerd.
3. De melkproductiebedrijven moeten officiële controles ondergaan om na te gaan of aan de hygiënevoorschriften wordt voldaan. Deze officiële controles kunnen inspecties omvatten en/of toezichtscontroles die verricht worden door beroepsorganisaties. Als blijkt dat de hygiëne te wensen over laat, dient de bevoegde autoriteit erop toe te zien dat de nodige stappen worden genomen om de situatie te corrigeren.

HOOFDSTUK II: CONTROLE VAN RAUWE MELK BIJ INZAMELING

1. De bevoegde autoriteit ziet toe op de controles die verricht worden overeenkomstig bijlage III, sectie IX, hoofdstuk I, deel III, van Verordening (EG) nr. 853/2004.
2. Als de exploitant van het levensmiddelenbedrijf de situatie niet gecorrigeerd heeft binnen drie maanden na de eerste kennisgeving aan de bevoegde autoriteit van de niet-naleving van de criteria voor het kiemgetal en het aantal somatische cellen, moet de levering van rauwe melk van het betrokken productiebedrijf worden opgeschort of -overeenkomstig een specifieke toestemming of algemene instructies van de bevoegde autoriteit - onderworpen aan voorschriften inzake de behandeling en het gebruik van de melk ter bescherming van de volksgezondheid. Die opschorting en voorschriften moeten van kracht blijven totdat de exploitant heeft aangetoond dat de rauwe melk weer aan de criteria voldoet.

De Geborgde Rundveedierenarts is door de belanghebbende sectorpartijen (zuivelondernemingen, veehouders en dierenartsen) als erkende dierenarts aangewezen voor het verlenen van diensten in het kader van VKI en het uitvoeren van taken voor de specifieke voorschriften voor rauwe melk in de vorm van het Periodieke BedrijfsBezoek (PBB). De basisfrequentie voor uitvoeren van het PBB is viermaal per jaar. Daarbij vormt Continue Diergezondheid Monitor (CDM) zonder verplicht bezoek, onder de voorwaarden dat aan de bepalingen wordt voldaan, de uitzondering. In de huidige situatie vormt het PBB als onderdeel van KoeKompas met een frequentie van tweemaal per jaar de uitzondering op de basisfrequentie van het PBB.

VOOR DOORONTWIKKELING IS VERDER VAN BELANG:

Verordening (EU) 2016 / 429 (van toepassing 21 april 2021): overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid artikel 11

Artikel 11

Kennis van diergezondheid

1. Exploitanten en personen die zich beroepsmatig met dieren bezighouden beschikken over voldoende kennis van:
 - a) dierziekten, met inbegrip van die welke op de mens kunnen worden overgedragen;
 - b) beginselen van biobeveiliging;
 - c) de interactie tussen diergezondheid, dierenwelzijn en gezondheid van de mens;
 - d) goede dierhouderijpraktijk voor de dieren onder hun hoede;
 - e) behandlingsresistentie, waaronder antimicrobiële resistentie, en de gevolgen daarvan.

Verordening (EU) 2017 / 625 officiële controles die op 14 december 2019 in werking treedt.

VERORDENINGEN

VERORDENING (EU) 2017/625 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

van 15 maart 2017

betreffende officiële controles en andere officiële activiteiten die worden uitgevoerd om de toepassing van de levensmiddelen- en diervoederwetgeving en van de voorschriften inzake diergezondheid, dierenwelzijn, plantgezondheid en gewasbeschermingsmiddelen te waarborgen, tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 999/2001, (EG) nr. 396/2005, (EG) nr. 1069/2009, (EG) nr. 1107/2009, (EU) nr. 1151/2012, (EU) nr. 652/2014, (EU) 2016/429 en (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad, de Verordeningen (EG) nr. 1/2005 en (EG) nr. 1099/2009 van de Raad en de Richtlijnen 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG en 2008/120/EG van de Raad, en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 854/2004 en (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad, de Richtlijnen 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG en 97/78/EG van de Raad en Besluit 92/438/EEG van de Raad (verordening officiële controles)

Voor doorontwikkeling zijn van belang:

- Art. 1 lid 2, d) diergezondheidsvoorschriften;
- Art. 1 lid 2, f) dierenwelzijnsvoorschriften;
- Art. 9 lid 1, d) betrouwbaarheid resultaten eigen controles
 - d) de betrouwbaarheid en de resultaten van eigen controles die door de exploitanten of op hun verzoek door een derde zijn verricht, ook, waar passend, die van particuliere kwaliteitsborgingsystemen, om na te gaan of de in artikel 1, lid 2, bedoelde regels worden nageleefd, en
- Art. 20 lid 2 gedelegeerde handelingen:

2. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 144 gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde deze verordening aan te vullen met regels voor de uitvoering van officiële controles betreffende dieren, producten van dierlijke oorsprong, levende producten, dierlijke bijproducten en afgeleide producten om naleving te verifiëren van Unieregelgeving als bedoeld in artikel 1, lid 2, onder d) en e), en regels voor de acties die de bevoegde autoriteiten naar aanleiding van officiële controles moeten ondernemen. Die gedelegeerde handelingen bevatten regels betreffende:

- a) specifieke voorschriften voor de uitvoering van officiële controles op dieren, producten van dierlijke oorsprong en levende producten, teneinde erkende gevaren en risico's voor de gezondheid van mens en dier aan te pakken door middel van officiële controles op de naleving van ziektepreventie- en ziektebestrijdingsmaatregelen die zijn vastgesteld overeenkomstig de in artikel 1, lid 2, onder d), bedoelde regels;

NATIONAAL KADER DIERGEZONDHEID EN WELZIJN

Voor doorontwikkeling relevante artikelen:

[Besluit houders van dieren](#) artikel 1.28 verantwoordelijkheid houder opstellen BGP en BBP

Besluit houders van dieren

Geldend van 01-01-2017 t/m 31-12-2017

Artikel 1.28. Bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan

- 1 Een houder van dieren draagt er in bij ministeriële regeling aan te wijzen gevallen zorg voor dat er overeenkomstig [artikel 5.9, eerste lid, van het Besluit diergeeneeskundigen](#) een bedrijfsgezondheidsplan en een bedrijfsbehandelplan worden opgesteld.
- 2 Een houder van dieren handelt overeenkomstig het bedrijfsgezondheidsplan en het bedrijfsbehandelplan dat in overleg met hem is opgesteld, tenzij een diergeeneeskundige noodzaak vereist dat hiervan wordt afgeweken.
- 3 [Artikel 5.9, derde lid, van het Besluit diergeeneeskundigen](#) is van toepassing.

[Besluit Diergeeneeskundigen](#) artikel 5.9 opstellen BGP en BBP door dierenarts

Besluit diergeeneeskundigen

Geldend van 01-07-2018 t/m heden

Artikel 5.9. Bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan

- 1 Het bedrijfsgezondheidsplan en het bedrijfsbehandelplan, bedoeld in [artikel 1.28, eerste lid, van het Besluit houders van dieren](#), worden opgesteld door een dierenarts in overleg met de houder van dieren, bedoeld in artikel 1.28, eerste lid, van dat besluit.
- 2 Een dierenarts handelt overeenkomstig het bedrijfsgezondheidsplan en het bedrijfsbehandelplan, bedoeld in het eerste lid, tenzij een diergeeneeskundige noodzaak vereist dat hiervan wordt afgeweken.
- 3 Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over:
 - a. de termijn waarbinnen een bedrijfsgezondheidsplan of een bedrijfsbehandelplan wordt opgesteld;
 - b. de onderdelen die een bedrijfsgezondheidsplan of een bedrijfsbehandelplan ten minste bevatten;
 - c. het aantal bedrijfsgezondheidsplannen of bedrijfsbehandelplannen dat kan worden opgesteld;
 - d. evaluatie en aanpassing van een bedrijfsgezondheidsplan of een bedrijfsbehandelplan;
 - e. administratie van een bedrijfsgezondheidsplan of een bedrijfsbehandelplan.

Regeling Diergeneeskundigen

- artikel 5.13 opstellen BGP en BBP door dierenarts

Regeling diergeneeskundigen
Geldend van 07-07-2018 t/m heden

§ 3.2. Bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan

Artikel 5.13. Opstellen bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan

Een dierenarts stelt het bedrijfsgezondheidsplan en het bedrijfsbehandelplan, bedoeld in [artikel 5.9, eerste lid, van het besluit](#), op op basis van de specifieke situatie op het bedrijf van de houder, bedoeld in [artikel 1.28, eerste lid, van het Besluit houders van dieren](#).

- artikel 5.14 registratie in het CIBG is voor de dierenarts het wettelijke uitgangspunt voor het BGP

Regeling diergeneeskundigen
Geldend van 01-01-2017 t/m heden

Artikel 5.14. Eisen bedrijfsgezondheidsplan

1 Het bedrijfsgezondheidsplan bevat:

- de naam van de dierenarts die het plan heeft opgesteld en het nummer waaronder hij is opgenomen in het register, bedoeld in [artikel 4.3, eerste lid, van de wet](#);
- de naam van de houder voor wie het plan wordt opgesteld;
- het UBN, bedoeld in [artikel 3, eerste lid, van de Regeling identificatie en registratie van dieren](#), van de houder;

- artikel 5.17 registratie in het CIBG is voor de dierenarts het wettelijke uitgangspunt voor het BBP

Regeling diergeneeskundigen
Geldend van 01-01-2017 t/m heden

Artikel 5.17. Eisen bedrijfsbehandelplan

Het bedrijfsbehandelplan bevat:

- de naam van de dierenarts die het plan heeft opgesteld en het nummer waaronder hij is opgenomen in het register, bedoeld in [artikel 4.3, eerste lid, van de wet](#);
- de naam van de houder voor wie het plan wordt opgesteld;
- het UBN, bedoeld in [artikel 3, eerste lid, van de Regeling identificatie en registratie van dieren](#), van de houder;
- de datum van opstellen van het plan;
- een overzicht dat specifiek is voor een bedrijf, waarin aandoeningen en ziektes zijn opgenomen die voorkomen of waarvan het aannemelijk is dat deze voor kunnen komen bij de dieren en waarbij is weergegeven op welke wijze de aandoeningen en ziektes worden behandeld.

artikel 5.14 en 5.17 verwijzen voor dierenarts naar CIBG register

Wet dieren
Geldend van 01-02-2015 t/m heden

Artikel 4.3. Register

- Onze Minister houdt een openbaar register bij van personen die een opleiding op het gebied van de diergeneeskunde als bedoeld in [artikel 1.1](#) met goed gevolg hebben voltooid en andere personen die worden toegelaten tot het beroepsmatig verrichten van diergeneeskundige handelingen.
- Een persoon wordt niet in het register ingeschreven of zijn inschrijving wordt doorgehaald indien krachtens een onherroepelijk geworden rechterlijke of tuchtrechtelijke uitspraak zijn bevoegdheid tot het beroepsmatig verrichten van diergeneeskundige handelingen is ingetrokken.
- Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld ten aanzien van de registratie in het register, bedoeld in het eerste lid, waaronder regels als bedoeld in [artikel 7.2, tweede en derde lid](#).

- artikel 5.22 frequentie: jaarlijkse evaluatie BGP en BBP

Regeling diergeneeskundigen
Geldend van 07-07-2018 t/m heden

Artikel 5.22. Evaluatie bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan

- De dierenarts die het bedrijfsgezondheidsplan en het bedrijfsbehandelplan heeft opgesteld, evalueert deze plannen jaarlijks in overleg met de houder, bedoeld in [artikel 1.28, eerste lid, van het Besluit houders van dieren](#), en past de plannen, indien nodig, aan.
- De dierenarts maakt een verslag van de evaluatie.

Regeling diergeneesmiddelen Bijlage 9 Voorwaarden voor het toepassen van antimicrobiële diergeneesmiddelen door houders van dieren (UDD-regeling):

- artikel 3 schriftelijke overeenkomst

Regeling diergeneesmiddelen

Geldig van 07-07-2018 t/m heden

3. Overeenkomst dierhouder en dierenarts

1. Er is een schriftelijke overeenkomst tussen de houder en een dierenarts, met dien verstande dat de houder per diersoort één overeenkomst met een dierenarts kan sluiten.
2. In de overeenkomst zijn ten minste de verplichtingen, bedoeld in de onderdelen 4 en 5, eerste en tweede lid, [artikel 1.28, tweede lid, van het Besluit houders van dieren](#) en [artikel 5.9, tweede lid, van het Besluit diergeneeskundigen](#), opgenomen.
3. De houder en dierenarts handelen overeenkomstig het bepaalde in de overeenkomst.

- artikel 5 lid 4d **bezoekfrequentie voor melkveerunderen eenmaal per drie maanden** en lid 5 uitzondering bezoekfrequentie zes maanden mits in de tussenliggende periode een beoordeling en evaluatie van de algehele gezondheidsstatus en evaluatie van het gebruik van antimicrobiële middelen heeft plaatsgevonden.

Regeling diergeneesmiddelen

Geldig van 07-07-2018 t/m heden

5. Regelmatig bedrijfsbezoek

1. De veehouder vraagt de dierenarts waarmee hij een overeenkomst heeft gesloten regelmatig een bezoek op zijn bedrijf af te leggen.
2. De dierenarts:
 - a. brengt regelmatig een bezoek aan het bedrijf van de houder waarmee hij een overeenkomst heeft gesloten;
 - b. maakt een verslag van elk bezoek, bedoeld in onderdeel a.
3. Een bezoek als bedoeld in het eerste en tweede lid, bestaat ten minste uit:
 - a. het beoordelen van de algehele gezondheidstoestand van de dieren waarop de overeenkomst betrekking heeft;
 - b. het evalueren van het gebruik van antimicrobiële middelen.
4. Een bezoek als bedoeld in het eerste en tweede lid, vindt ten minste overeenkomstig de volgende frequentie plaats:
 - a. voor vleeskuikens eenmaal per ronde dat een koppel wordt opgezet;
 - b. voor varkens eenmaal per maand;
 - c. voor vleeskalveren eenmaal per drie maanden;
 - d. voor melkveerunderen eenmaal per drie maanden;
 - e. voor konijnen tweemaal per drie maanden.
5. In afwijking van het vierde lid, kan het bezoek voor melkveerunderen eenmaal per zes maanden plaatsvinden, mits in de tussenliggende periode een beoordeling en een evaluatie als bedoeld in het derde lid, onderdelen a respectievelijk b, plaatsvindt en hiervan een verslag wordt gemaakt.

- artikel 9 vrijstelling bij structureel laag gebruik van antimicrobiële middelen enkele vrijstellingen. Die vrijstellingen zijn voor melkveehouders vastgelegd in onderdeel 9 onder 1.1 en 1.2 en hebben betrekking op de afhandeling van de evaluatie en niet op de bezoekfrequentie.

9. Vrijstellingen bij structureel laag gebruik van antimicrobiële middelen

1. Een houder van dieren die een structureel laag gebruik van antimicrobiële middelen heeft, is vrijgesteld van de verplichtingen, bedoeld in:
 1. onderdeel 5, derde lid, onderdeel b;
 2. onderdeel 5, vierde lid, onderdeel d;
 3. onderdeel 5, zesde lid;
 4. onderdeel 6, eerste lid, onderdeel a.
2. Ingeval de houder is vrijgesteld van de verplichting, bedoeld in het eerste lid, onder 2, zorgt hij er voor dat de dierenarts, bedoeld in onderdeel 5, eerste lid, eenmaal per jaar een bezoek aan zijn bedrijf brengt.

De omschrijving wat onder laagverbruik wordt verstaan is gebaseerd op Wet dieren artikel 8.44 en is te vinden op de RVO website als [Gids voor Goed Praktijk antibioticumgebruik voor Melkveehouders](#) (de omschrijving in die Gids is inmiddels achterhaald omdat de Diergeneesmiddelenautoriteit SDa de omschrijving streef-, signalerings- en actiegebied heeft aangepast.)